

Jordbruksutskottets betänkande

1982/83:37

om bekämpande av salmonella hos djur (prop. 1982/83:172)

Propositionen

I proposition 1982/83:172 har regeringen (jordbruksdepartementet) efter lagrådets hörande föreslagit riksdagen att anta förslag till lag om bekämpande av salmonella hos djur.

Lagen är avsedd att ersätta 1961 års förordning om bekämpande av salmonellainfektioner hos djur. Förslaget överensstämmer i väsentliga delar med den gällande förordningen. Den viktigaste nyheten är att alla som yrkesmässigt driver verksamhet för uppfödning av fjäderfä till slakt blir skyldiga att låta kontrollera djuren med avseende på salmonella. F. n. är kontrollen frivillig. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1984.

Lagförslaget

Det till utskottet remitterade lagförslaget återges i *bilaga* till detta betänkande.

Motion

I motion 1982/83:2411 av Lennart Brunander och Kerstin Andersson (båda c) yrkas

1. att riksdagen beslutar att Lag om bekämpande av salmonella hos djur skall ha följande lydelse:

”Om någon får vidkännas kostnad eller förlust på grund av beslut enligt § 1, kan ersättning lämnas av statsmedel enligt föreskrifter som meddelas av regeringen”,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fastställande av ersättning.

Inkommen skrivelse

Lantbrukarnas Riksförbund har i en skrivelse till utskottet inkommit med synpunkter på propositionen.

Utskottet

Salmonella är benämningen på en viss grupp bakterier, som indelas i s. k. serotyper. F. n. känner man till ca 2 000 sådana serotyper. Flertalet av dessa salmonellabakterier kan orsaka mag- och tarmsjukdomar hos både djur och människor. Sedan lång tid tillbaka har det i lagstiftningen funnits bestämmelser om bekämpande av salmonellainfektioner hos djur. Bestämmelserna syftar främst till att hindra att salmonella överförs till människor.

År 1970 infördes en frivillig salmonellakontroll i fjäderfäbesättningar. Enligt kungörelsen (1961:310) med närmare föreskrifter om bekämpande av salmonellainfektion hos djur (salmonellakungörelsen) kan ersättning utgå för vissa kostnader och förluster med anledning av föreskrivna bekämpningsåtgärder. För fjäderfä som avlivas lämnas normalt ersättning med 90 % resp. 60 % av djurens värde beroende på om djuren omfattats av den frivilliga salmonellakontrollen eller ej.

Under senare år har antalet salmonellainficerade kycklingar ökat märkbart. Under den senaste tiden har åtskilliga uppfödare av slaktkycklingar ställt sig utanför den frivilliga kontrollen. Lantbruksstyrelsen har därför i skrivelse till regeringen föreslagit att alla uppfödare av slaktfjäderfä i lag skall åläggas en obligatorisk skyldighet att undersöka besättningarna med avseende på salmonella. Ett sådant obligatorium är enligt styrelsen nödvändigt för att man skall kunna vidta selektiva åtgärder mot sjukdomen med hänsyn till salmonellatyp och frekvens samt därigenom i ökad utsträckning kunna tillvarata salmonellainficerat fjäderfä.

Jordbruksministern föreslår i propositionen att den bakteriologiska provtagning som f. n. ingår i den frivilliga salmonellakontrollen av fjäderfä blir obligatorisk. Avsikten är emellertid att övriga inslag i denna kontroll skall finnas kvar och liksom hittills förutsätta en frivillig anslutning.

Regeringens förslag till lag bygger till väsentliga delar på den nuvarande förordningen. I vissa avseenden innebär det en förenkling i förhållande till nuvarande bestämmelser.

Jordbruksministern föreslår att reglerna om ersättning för förluster som djurägare åsamkas genom åtgärder enligt salmonellalagstiftningen i fortsättningen bör ges i förordningsform. Det är inte motiverat att ta in någon bestämmelse om ersättning i den föreslagna lagen, anser han. Enligt jordbruksministern kommer gällande ersättningsbestämmelser att ses över, så att staten i fortsättningen får bära en mindre andel av kostnaderna för salmonellabekämpningen än f. n. Därvid bör beaktas djurägarnas möjligheter att genom försäkringar täcka uppkomna kostnader och förluster.

Utskottet vill för sin del erinra om att riksdagen för två år sedan beslöt om riktlinjer för salmonellabekämpandet hos djur (prop. 1980/81:100 bil. 13, JoU 1980/81:18, rskr 1980/81:207). Det framhölls i sammanhanget att det inte kan hävdas att salmonellainfektioner hos människa utgör något stort hälso- och sjukvårdsproblem i Sverige. Med hänsyn till att åtgärderna mot salmonellainfektion hos djur har varit utsatta för viss kritik från djurägarhåll

borde åtgärderna vid salmonellainfektion hos djur bättre än vad som hittills hade skett anpassas till omständigheterna i det enskilda fallet. De nya riktlinjerna beräknades att leda till besparingar för statsverket i storleksordningen 5 milj. kr. och därtill vissa lättnader för djurägarna.

De ändringar som föreslås i förevarande proposition berör huvudsakligen bekämpningen av salmonella i slaktkycklingsbesättningar. Lagförslaget innebär inga ändringar av reglerna för bekämpning av salmonella i nöt- och svinbesättningar m. m. som de nu tillämpas. Den aviserade översynen av ersättningsbestämmelserna torde dock komma att beröra all salmonellabekämpning hos djur.

Enligt motion 2411 (c) är det angeläget att nuvarande ersättningsregler bibehålls. Motionärerna uppmärksammar att lagrådet vid sin granskning av lagförslaget visat tveksamhet beträffande de skillnader som uppstår gentemot exempelvis epizootilagen genom att den ersättningsbestämmelse som finns i den nu gällande förordningen icke återfinns i lagförslaget. De föreslår därför att en särskild bestämmelse härom intas i lagtexten. Enligt motionen bör vidare ersättningsnivån bestämmas enligt nuvarande regler, dvs. 90 % av de kostnader och det inkomstbortfall som djurägaren åsamkas.

När det gäller motionärernas yrkande att ersättningsbestämmelserna bör föras in i lagen får utskottet med instämmande i jordbruksministerns uttalande framhålla att dessa regler är att betrakta som offentligrättsliga bestämmelser till förmån för enskilda. Huruvida de ges i form av en lag eller i annan ordning kan inte anses inverka på deras rättsliga innebörd. Utskottet finner vidare, liksom jordbruksministern, att den bristande överensstämmelse i ersättningshänseende, som genom förslaget uppstår mellan salmonellalagstiftningen och epizootilagen och vilken påpekats av lagrådet, motiveras av att det finns stora skillnader mellan de epizootiska sjukdomarna och salmonellainfektioner bland djur. Salmonellainfektionerna finns till skillnad från de djursjukdomar som regleras i epizootilagen alltid i landet. Djurägarna måste därför räkna med möjligheten av ett salmonellaangrepp som en beaktansvärd risk i näringsutövningen. Det finns enligt utskottets mening anledning att i detta sammanhang framhålla att risken för spridning av salmonella i viss mån har ändrat karaktär under senare år genom att djuren i animalieproduktionen i ökad utsträckning sammanförts i storskaliga anläggningar samtidigt som antalet animalieproducenter har minskat. Utskottet har mot bakgrund av det anförda ingen erinran mot det av regeringen framlagda lagförslaget och tillstyrker detsamma. Motionen avstyrks således såvitt nu är i fråga (yrkande 1).

Vad så avser frågan om ersättningens storlek finner utskottet, i likhet med vad jordbruksministern anfört, att det är rimligt att staten i fortsättningen får bära en mindre andel av kostnaderna för salmonellabekämpningen än f. n. Vad gäller salmonellakontrollen av fjäderfäbesättningar delar utskottet jordbruksministerns uppfattning att den frivilliga kontrollen, som kommer att finnas kvar vid sidan av den obligatoriska bakteriologiska provtagningen.

bör stimuleras genom en differentiering av ersättningarna. Utskottet utgår dock ifrån att de nuvarande ersättningsreglerna inte ändras förrän den översyn av ersättningsreglerna, som aviserats i propositionen, har genomförts. De framtida ersättningsmöjligheterna kommer dessutom att bli beroende av de medel som riksdagen är villig att ställa till förfogande för salmonellabekämpningen. Utskottet får anledning att återkomma i denna fråga vid behandlingen av nästa års budgetproposition. Utskottet är därför inte berett att som motionärerna yrkat föreslå att ersättningen binds på en viss nivå. Motionen avstyrks således även i denna del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *lag om bekämpande av salmonella hos djur*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1982/83:2411 yrkande 1 antar lagförslaget,
2. beträffande *ersättningsnivån*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2411 yrkande 2.

Stockholm den 10 maj 1983

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Margareta Winberg (s), Börje Stensson (fp), John Andersson (vpk), Åke Selberg (s), Bengt Kronblad (s) och Bo Arvidson (m).

Reservation

Einar Larsson och Kerstin Andersson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "När det" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att lantbruksstyrelsen i sitt förslag till salmonellalag intagit en ersättningsregel som överensstämmer med motsvarande bestämmelse i den nu gällande förordningen. Utskottet finner i likhet med motionärerna rimligt att ersättningsfrågan regleras i lagen. Även om staten icke kan anses ha någon principiell ersättningsskyldighet för skada som djurägarna lider till följd av åtgärder för salmonellabekämpning bör de enligt utskottets mening åtnjuta samma trygghet som hittills i detta hänseende. Som lagrådet påpekat kan det även finnas anledning tillerkänna den

skadelidande en viss laglig rätt till ersättning i likhet med vad som gäller enligt epizootilagen. Enligt utskottets mening bör således regeringens lagförslag kompletteras med en ersättningsbestämmelse enligt motionärernas förslag.

Utskottet biträder även motionärernas förslag om att ersättning även framdeles bör utgå efter enahanda grunder jämfört med de nu gällande bestämmelserna. Vad utskottet sålunda anför med anledning av motionens yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Hemställan

1. beträffande *lag om bekämpande av salmonella hos djur*
att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1982/83:2411 yrkande 1 antar lagförslaget med den ändringen att en ny 2 § införs av följande lydelse:

2 § Om någon får vidkännas kostnad eller förlust på grund av beslut enligt 1 §, kan ersättning lämnas av statsmedel enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

varigenom lagförslagets 2–7 §§ erhåller numren 3–8 §§.

2. beträffande *ersättningsnivån*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför med anledning av motion 1982/83:2411 yrkande 2.

